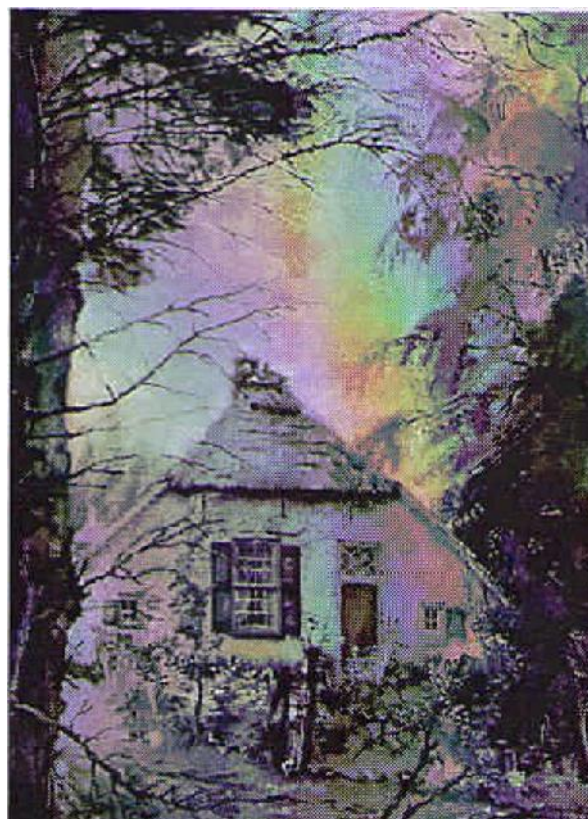

VORDENS VERLEDEN

DE KLOKKENHOF DOOR GERDA ROSSEL

Nuw kunt gij doen zoo gij wilt, beter kan ik niet voor uw doen. Onderzoekt het aan andren of het verkeert is, dat zal geen mensch kunnen zeggen, en dan schrijf mij eens terug wat gij oordeelt.

Van dat ik hat al lang een brief van uw verwacht, maar gij schrijf in het geheel niet, dat staat mij niet aan want ik hoor niets als van een ander van uw. Gij kunt wel zoo veel schrijven, ik kan het best lezen, en wees niet ijgenwijs, want dan ik er niet meer aan doen. Als gij geen zin hept om te komen dan wou ik graag dat gij mij een schijtbrief gaf als het niet te veel kost, dan zijn wij van elkandren dan zie ik van uw af. Tog liever als gij maar hier kwam, dan was gij van de zorg af en veel beter voor het kind, want ik hept een goed leven en dat wou ik als gij dat ook hat.

Wel nuw hier is mijn kant, ik zie er van af van het huis. Verkoopt het maar, ik geeft het an uw Wilmken, gij kunt er me doen zoo gij wilt. Maar Wilmken schrijf mij spoedig terug hoe het gaat en of gij komt. Gij hept nuw armoet gehat, maar dan zult gij niet weten wat uw aangaat als gij zon leven krijgt. Nuw moet gij zien hoe het gaat. Komt gij niet, schrijf zelf terug en dan schrijf eens uw gedagten. Nuw wees niet tegen uw zelfs, want gij doet uw en het kint te kort.

Dit is de laatste waarschuwweging, dan zie ik van uw af, dan wou ik graag dat gij mij een schijtbrief gaf. Nuw verkoopt maar, ik geef het an uw Wilmken, dan kunt gij er mee doen zoo gij wilt.

Doet vooral het kempelment an Bleumink en Kamphuiszen en verder aan al de buuren. Nuw zijt hartelijk van mij en ons allen gegroet die zig laat noemen Gartjan Marsman. Het adderes is Grant Rapids Staat Miziegan Watzenstuet nommer 66.²

Om te begrijpen hoe deze ongelukkige toestand was ontstaan is het goed om te weten dat Willemken in maart 1870 haar eerste echtgenoot Albert Jan Klein Ikkink³ had verloren, en in januari 1871 was hertrouwd met de 14 jaar jongere Garrit Jan Marsman. Albert Jan was wegwerker geweest en bouwer van de *Klokkenhof*⁴, alwaar hij en Willemken zich na hun huwelijk in 1863 hadden gevestigd en waar hun enige kind Albert in 1865 was geboren. Willemken was afkomstig uit Harfsen (gem. Gorssel) en het is mogelijk dat ze Albert Jan daar al had leren kennen toen deze in 1849 enige tijd in Gorssel vertoefde. Het kan echter ook zijn dat ze elkaar pas later in Vorden hebben ontmoet, want Willemken werkte van 1857 tot 1863 als melkmeid op de *Bramel*.

Garrit Jan Marsman kwam uit Ruurlo en was in 1868 in dienst gekomen bij timmerman Lindenschot op *Klein Laar*⁵, waar hij Jan Marks⁶ als collega kreeg.

² Watsonstreet 66, Grand Rapids, Michigan (V.S.).

³ Albert Jan was afkomstig van *Klein Bleumink* (Kapelweg 8) en had voor zijn huwelijk korte tijd ingewoond bij zijn grootouders Bentelman op *Kamphuiszen* (Wildenborchseweg 9), waar t.t.v. deze brief zijn oomzeggende neef en naamgenoot Albert Jan Klein Ikkink (van *Klein Bleumink*) was ingetrouwd met diens nicht Janna Neerlaar ("nève en nichte vriejt zich lichte" zeiden ze vroeger). Bij haar eerste huwelijk was Willemken 41 en Albert Jan 36 jaar oud; bij haar tweede huwelijk was het verschil nog groter (Willemken 48 en Garrit Jan 34 jaar).

⁴ De *Klokkenhof* was gebouwd op grond van de Wildenborch, die A.C.W. Staring zo'n 20 jaar eerder was toegefallen bij de verdeling van de (gemeenschappelijke onontgonnen) veld- of markegronden van Vorden. Wat betreft de naam van het huis, daarover een andere keer meer.

⁵ Mosselseweg 20.

⁶ Jan woonde met zijn gezin op de *Dennenboom*, Vennemansweg 4.

Zoals we reeds eerder zagen⁷ vertrokken Jan Marks en zijn broer Bernard met hun beider gezinnen in 1872 naar Amerika, samen met nog acht, onderling min of meer verwante families uit Ruurlo en drie families uit Vorden. Het is niet duidelijk of Garrit Jan met deze groep is vertrokken, of dat hij in 1871 (het jaar van zijn huwelijk) met zijn oom Frederik Marsman is meegegaan. Wel bekend is dat hij in 1882 het Amerikaans staatsburgerschap verkreeg, wat pas mogelijk was als men 10 jaar in Amerika had gewoond.

Hoe Garrit Jan en Willemken hun problemen hebben opgelost is ook niet overgeleverd, maar het lijkt erop dat ze de zaak verder maar op z'n beloop hebben gelaten. Willemken is tot haar dood in 1895 op de *Klokkenhof* blijven wonen en blijkbaar nooit officieel gescheiden, want in haar overlijdensakte staat vermeld dat ze was gehuwd met Garrit Jan Marsman. Van Garrit Jan's verdere leven valt alleen met zekerheid te zeggen dat hij in 1915 in Grand Rapids (Michigan) is overleden, maar er zijn aanwijzingen dat hij daar in 1884 is getrouwd⁸.

Enkele weken voor Willemken's overlijden trouwde haar zoon Albert (ook wegwerker) met Aaltjen Markerink uit Zwiep⁹ en kreeg met haar drie kinderen. Na zijn overlijden in 1902 hertrouwde Aaltjen met Evert Jan Groot Bramel uit Hackfort, die ook wegwerker werd. Bij de verkoop van de *Wildenborch* in 1907 kochten Aaltjen en Evert Jan het oostelijke deel van 't *Kranengoor*¹⁰ en vestigden zich daar in 1908 met de drie kinderen Klein Ikkink uit Aaltjens eerste huwelijk, waarna er nog twee kinderen Groot Bramel werden geboren. Twee halfbroers uit dit gezin, Willem Klein Ikkink en Jan Willem Albertus Groot Bramel (bijgenaamd "van de wegwerker") zijn hier tot hun dood in resp. 1965 en 1982 blijven wonen.

De *Klokkenhof* werd in 1907 gekocht door buurman Jan Frederik van Ark¹¹ en in 1908 verhuurd aan Gerrit Jan Beck uit Vorden, die gehuwd was met de uit Ruurlo afkomstige Jenneken Zieverink¹². Na het overlijden van haar man in 1911, en de verhuizing in 1915 van haar zoon Garrit Jan en diens gezin naar Hengelo, trok Jenneken in bij dochter Anna en schoonzoon Antoon Horstman op het *Jan Teunissenhuis*¹³.

De volgende huurders van de *Klokkenhof*, in 1915, werden de weduwe Gerritjen Slagman-Stokkink en haar zoon Jan¹⁴ en diens gezin, die daarvoor enige tijd op *Boskamp*¹⁵ hadden

⁷ In de *Wildenborcher* van Juni 2012, pp. 14-17.

⁸ Met ene Johanna, die rond 1838 zou zijn geboren en in 1880 in Amerika aangekomen. Volgens dezelfde bron zou Garrit Jan daar reeds in 1862 zijn gearriveerd, wat niet klopt. Omdat hij niet staat vermeld op de lijst van landverhuizers (zoals bovengenoemde families uit Vorden en Ruurlo) is het denkbaar dat hij op een andere wijze het land is binnengekomen en/of zich niet op gelijke wijze heeft laten registreren, en mogelijk heeft hij ook de Amerikaanse autoriteiten niet op de hoogte gebracht van zijn huwelijkse staat.

⁹ Aaltjen kwam van de boerderij *Hofman* (Hofmanssteeg 3) in Zwiep, tot 1902 eigendom van J.I. Brants.

¹⁰ Mosselseweg 9.

¹¹ De fam. van Ark woonde op de *Smidse* (Galgenoorweg 20) en betrok in 1908 het nieuw gebouwde huis met smederij aan de *Wildenborchseweg* 19 (nu de *Wildenborcherhof*).

¹² Jennekens Ruurlose achterachterneef Arend Jan Dijkman behoorde ook tot de groep die in 1872 naar Amerika ging.

¹³ Reoordweg 1.

¹⁴ Gehuwd met Gerritjen Tragter uit Ruurlo. Hun zoon Jan vestigde zich later als electriciën aan het Hoge in Vorden. Gerritjens zoon Garrit Jan was in 1902 ingetrouwd bij Willemina Koskamp (op *Koskamp*, Sekdijk 1). Een andere zoon, Evert Jan, woonde van 1920 tot 1926 met vrouw Hendrika Johanna Wonnink en kind in het huis tegenover (en eigendom van) van Ark (*Wildenborchseweg* 16).

gewoond. Moeder Gerritjen overleed in 1917 en Jan vertrok in 1931 naar 't Dennenoord¹⁶. Ondertussen was de *Klokkenhof* rond 1921 in handen gekomen van de Vordense apotheker Willem Frederik van Mourik, die het in 1929 weer doorverkocht aan buurman Leendert Marie Metz op de *Belten*¹⁷.

Nadat Evert Johan Eenink en echtgenote uit Hengelo het huis voor korte tijd hadden gehuurd in 1931-1932, om al vrij snel door te trekken naar Klein Dochteren, werd hun plaats meteen daarna ingenomen door Hendrik Jan Hilferink en zijn gezin. Deze werkte voor Metz en had daarvoor enige tijd aan de Wiersserbroekweg no. 1 gewoond. In 1938 verhuisden ze weer, om aan het begin van de oorlog te worden opgevolgd door ene Hansi Agnes (Ans) Snoek uit Den Haag, die met haar ouders naar Vorden was gekomen en na haar huwelijk in 1943 weer vertrok.

Gerda Rossel

Willem Gerard Hofker (1902-1981)

< 1956 De Klokkenhof 1960 >

Albert Michael Jörissen (1886-1971)

¹⁵ Galgengoorweg 8.

¹⁶ Wientjesvoortseweg 2, gebouwd op grond gekocht van J.F. van Ark (zie J. van den Broek, 2008. 'De Landarbeiderswet.' In: *Vordense Kronyck* 26, 2, pp. 10-11).

¹⁷ Wildenborchseweg 15.